

Bruto domaći proizvod Crne Gore za 2010. godinu

Realni rast bruto domaćeg proizvoda u 2010. godini iznosio je 2.5%

U ovom saopštenju objavljuju se rezultati obračuna bruto domaćeg proizvoda (BDP-a) Crne Gore za 2010. godinu, po proizvodnoj i potrošnoj metodi, u tekućim i stalnim cijenama. Rezultati obračuna za 2010. godinu zasnovani su na izvorima podataka koji su sveobuhvatni i u potpunosti uporedivi sa rezultatima obračuna BDP-a za 2009. godinu.

Bruto domaći proizvod Crne Gore u 2010. godini iznosi 3 104 miliona eura, dok je u 2009. godini iznosio 2 981 milion eura.

Bruto domaći proizvod po stanovniku u 2010. godini iznosi 5 006 eura, dok je u 2009. godini iznosio 4 720 eura.

	2009	2010
1. Bruto domaći proizvod u tekućim cijenama , mil. EUR	2 981	3 104
2. Stanovništvo, hilj.	631.5	620.0 ¹
3. Bruto domaći proizvod po stanovniku, EUR <i>3 = (1/2)</i>	4 720	5 006
4. Bruto domaći proizvod u stalnim cijenama (cijene prethodne godine), mil. EUR	2 911	3 054
5. Realni rast BDP-a (%) <i>(BDP u stalnim cijenama tekuće god. / BDP u tekućim cijenama prethodne god.) x 100 - 100</i>	-5.7	2.5
6. Nominalni rast BDP-a (%) <i>(BDP u tekućim cijenama tekuće god. / BDP u tekućim cijenama prethodne god.) x 100 - 100</i>	-3.4	4.1
7. Deflator (%) <i>(BDP u tekućim cijenama tekuće godine / BDP u stalnim cijenama tekuće godine) x 100 - 100</i>	2.4	1.6

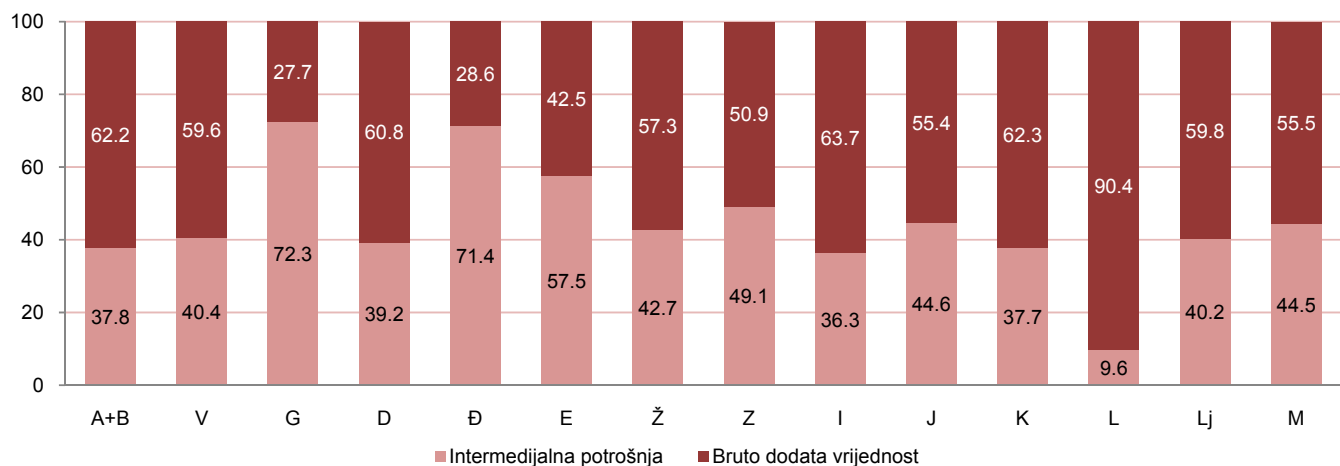
¹ Broj stanovnika iz Popisa stanovništva, domaćinstava i stanova 2011

Tabela 1: Bruto vrijednost proizvodnje i bruto dodata vrijednost u tekućim cijenama, 2009. – 2010. godina

u hiljadama EUR

KD ²		Bruto vrijednost proizvodnje		Intermedijalna potrošnja		Bruto dodata vrijednost	
		2009	2010	2009	2010	2009	2010
A+B	Poljoprivreda, lov, šumarstvo i ribarstvo	385 697	382 230	138 884	144 344	246 812	237 886
V	Vađenje ruda i kamena	47 161	64 854	27 508	26 223	19 653	38 631
G	Prerađivačka industrija	441 883	502 038	296 093	363 024	145 791	139 014
D	Proizvodnja i snadbijevanje el. energijom, gasom i vodom	258 562	281 550	89 024	110 471	169 538	171 079
Đ	Građevinarstvo	605 679	547 973	444 141	391 004	161 538	156 969
E	Trgovina na veliko i trgovina na malo; opravka motornih vozila, motocikala i predmeta za ličnu upotrebu i domaćinstvo	687 085	894 773	330 015	514 706	357 070	380 067
Ž	Hoteli i restorani	286 003	281 027	133 926	119 998	152 077	161 029
Z	Saobraćaj, skladištenje i veze	536 020	587 708	252 206	288 681	283 814	299 027
I	Finansijsko posredovanje	171 897	195 351	51 074	70 836	120 825	124 515
J	Aktivnosti u vezi s nekretninama, iznajmljivanje i poslovne aktivnosti	398 923	484 831	148 236	216 321	250 686	268 510
K	Državna uprava i odbrana; obavezno socijalno osiguranje	386 151	409 811	131 311	154 601	254 840	255 210
L	Obrazovanje	144 526	153 186	19 086	14 641	125 440	138 545
Lj	Zdravstveni i socijalni rad	186 629	205 061	68 271	82 408	118 357	122 653
M	Ostale komunalne, društvene i lične uslužne aktivnosti	116 090	169 430	49 984	75 328	66 106	94 102
N	Privatna domaćinstva sa zaposlenim licima	0	0	0	0	0	0
Nj	Eksteritorijalne organizacije i tijela	0	0	0	0	0	0
Ukupno		4 652 306	5 159 823	2 179 759	2 572 586	2 472 547	2 587 237
Porezi na proizvode minus subvencije na proizvode						508 420	516 618
BRUTO DOMAĆI PROIZVOD (tekuće cijene)						2 980 967	3 103 855

Grafik 1: Učešće intermedijalne potrošnje i bruto dodate vrijednosti u bruto vrijednost proizvodnje, 2010. godina (%)

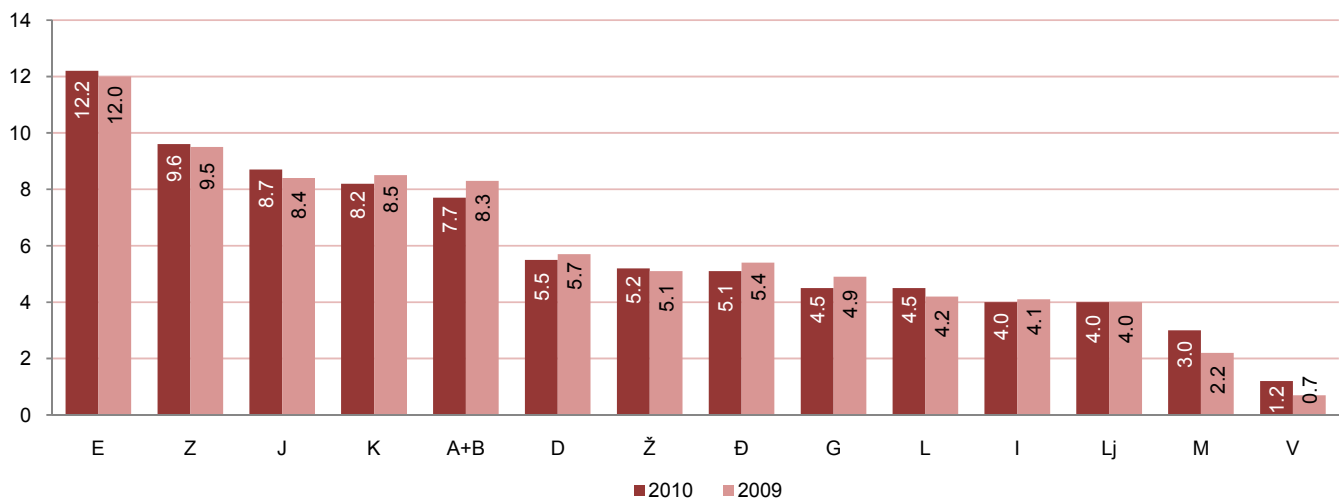

² Klasifikacija djelatnosti

Tabela 2: Indeksi nominalnog rasta, struktura BDP-a i bruto dodata vrijednost u tekućim cijenama, 2009. – 2010. godina

KD	Bruto dodata vrijednost (hilj. EUR)	Indeksi nominalnog rasta ³		Struktura BDP-a (%)		
		2009	2010	2009	2010	
A+B	Poljoprivreda, lov, šumarstvo i ribarstvo	246 812	237 886	96.4	8.3	7.7
V	Vađenje ruda i kamena	19 653	38 631	196.6	0.7	1.2
G	Prerađivačka industrija	145 791	139 014	95.4	4.9	4.5
D	Proizvodnja i snadbijevanje el. energijom, gasom i vodom	169 538	171 079	100.9	5.7	5.5
Đ	Građevinarstvo	161 538	156 969	97.2	5.4	5.1
E	Trgovina na veliko i trgovina na malo; opravka motornih vozila, motocikala i predmeta za ličnu upotrebu i domaćinstvo	357 070	380 067	106.4	12.0	12.2
Ž	Hoteli i restorani	152 077	161 029	105.9	5.1	5.2
Z	Saobraćaj, skladištenje i veze	283 814	299 027	105.4	9.5	9.6
I	Finansijsko posredovanje	120 825	124 515	103.1	4.1	4.0
J	Aktivnosti u vezi s nekretninama, iznajmljivanje i poslovne aktivnosti	250 686	268 510	107.1	8.4	8.7
K	Državna uprava i odbrana; obavezno socijalno osiguranje	254 840	255 210	100.1	8.5	8.2
L	Obrazovanje	125 440	138 545	110.4	4.2	4.5
Lj	Zdravstveni i socijalni rad	118 357	122 653	103.6	4.0	4.0
M	Ostale komunalne, društvene i lične uslužne aktivnosti	66 106	94 102	142.3	2.2	3.0
N	Privatna domaćinstva sa zaposlenim licima	0	0	0	0.0	0.0
Nj	Eksteritorijalne organizacije i tijela	0	0	0	0.0	0.0
Ukupno		2 472 547	2 587 237	104.6	83.0	83.4
Porezi na proizvode minus subvencije na proizvode		508 420	516 618	101.6	17.0	16.6
BRUTO DOMAĆI PROIZVOD (tekuće cijene)		2 980 967	3 103 855	104.1	100.0	100.0

Grafik 2: Struktura BDP-a u tekućim cijenama (%)

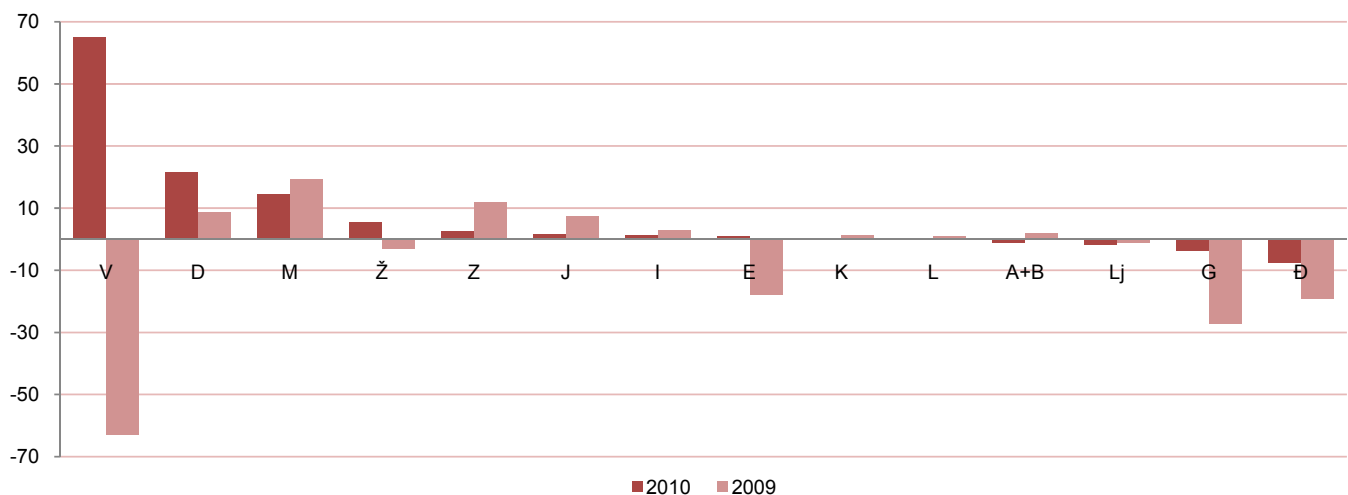

³ Indeks nominalnog rasta = BDP u tekućim cijenama tekuće godine / BDP u tekućim cijenama prethodne godine * 100

Tabela 3: Bruto dodata vrijednost u tekućim i stalnim cijenama i realne stope rasta, 2010. godina

KD		Bruto dodata vrijednost (milj. EUR)			Realne stope rasta ⁴ (%) 2010
		Tekuće cijene 2009	Tekuće cijene 2010	Stalne cijene 2010	
A+B	Poljoprivreda, lov, šumarstvo i ribarstvo	246 812	237 886	243 492	-1.3
V	Vađenje ruda i kamena	19 653	38 631	32 444	65.1
G	Prerađivačka industrija	145 791	139 014	140 150	-3.9
D	Proizvodnja i snadbijevanje el. energijom, gasom i vodom	169 538	171 079	206 108	21.6
Đ	Građevinarstvo	161 538	156 969	149 552	-7.4
E	Trgovina na veliko i trgovina na malo; opravka motornih vozila, motocikala i predmeta za ličnu upotrebu i domaćinstvo	357 070	380 067	360 248	0.9
Ž	Hoteli i restorani	152 077	161 029	160 442	5.5
Z	Saobraćaj, skladištenje i veze	283 814	299 027	290 625	2.4
I	Finansijsko posredovanje	120 825	124 515	122 395	1.3
J	Aktivnosti u vezi s nekretninama, iznajmljivanje i poslovne aktivnosti	250 686	268 510	254 697	1.6
K	Državna uprava i odbrana; obavezno socijalno osiguranje	254 840	255 210	254 942	0.0
L	Obrazovanje	125 440	138 545	125 189	-0.2
Lj	Zdravstveni i socijalni rad	118 357	122 653	116 156	-1.9
M	Ostale komunalne, društvene i lične uslužne aktivnosti	66 106	94 102	75 758	14.6
N	Privatna domaćinstva sa zaposlenim licima	0	0	0	0
Nj	Eksteritorijalne organizacije i tijela	0	0	0	0
Ukupno		2 472 547	2 587 237	2 532 198	2.4
Porezi na proizvode minus subvencije na proizvode		508 420	516 618	522 212	2.7
BRUTO DOMAĆI PROIZVOD		2 980 967	3 103 855	3 054 410	2.5

Grafik 3: Realne stope rasta (%)

⁴ Realna stopa rasta = (BDP u stalnim cijenama tekuće godine / BDP u tekućim cijenama prethodne godine) * 100 - 100

Tabela 4: Bruto dodata vrijednost i struktura BDP-a u stalnim cijenama, 2010. godina

KD		Bruto dodata vrijednost (hilj. EUR)	Struktura BDP-a (%)
		2010	2010
A+B	Poljoprivreda, lov, šumarstvo i ribarstvo	243 492	8.0
V	Vađenje ruda i kamena	32 444	1.1
G	Prerađivačka industrija	140 150	4.6
D	Proizvodnja i snadbijevanje el. energijom, gasom i vodom	206 108	6.7
Đ	Građevinarstvo	149 552	4.9
E	Trgovina na veliko i trgovina na malo; opravka motornih vozila, motocikala i predmeta za ličnu upotrebu i domaćinstvo	360 248	11.8
Ž	Hoteli i restorani	160 442	5.3
Z	Saobraćaj, skladištenje i veze	290 625	9.5
I	Finansijsko posredovanje	122 395	4.0
J	Aktivnosti u vezi s nekretninama, iznajmljivanje i poslovne aktivnosti	254 697	8.3
K	Državna uprava i odbrana; obavezno socijalno osiguranje	254 942	8.3
L	Obrazovanje	125 189	4.1
Lj	Zdravstveni i socijalni rad	116 156	3.8
M	Ostale komunalne, društvene i lične uslužne aktivnosti	75 758	2.5
N	Privatna domaćinstva sa zaposlenim licima	0	0.0
Nj	Eksteritorijalne organizacije i tijela	0	0.0
Ukupno		2 532 198	82.9
Porezi na proizvode minus subvencije na proizvode		522 212	17.1
BRUTO DOMAĆI PROIZVOD (stalne cijene)		3 054 410	100.0

Grafik 4: Struktura BDP-a u stalnim cijenama, 2010. godina (%)

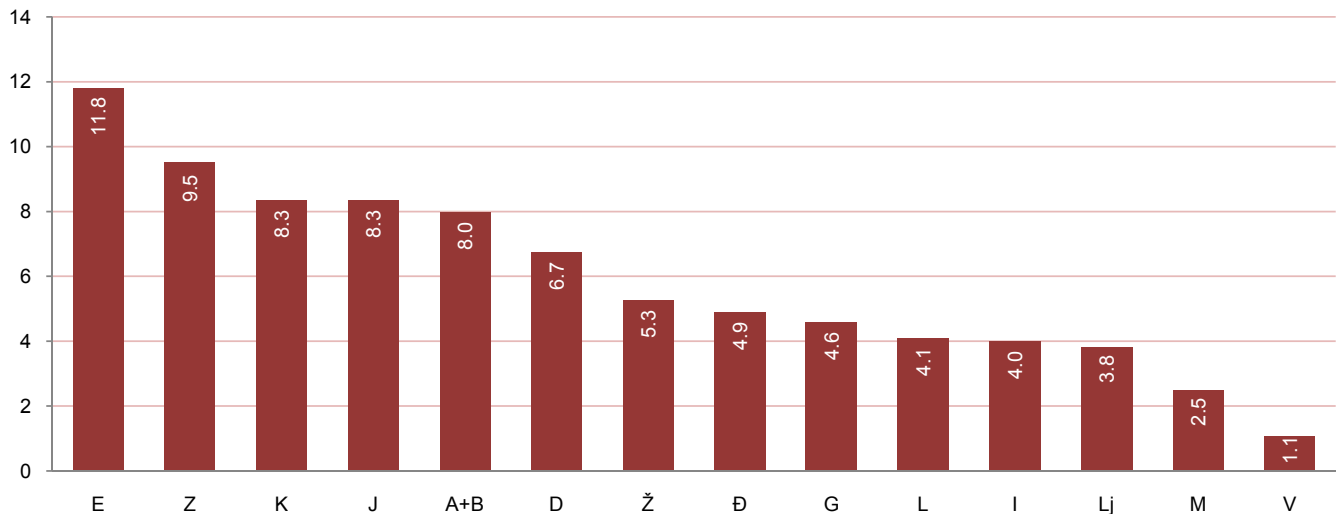

Tabela 5: Struktura BDP-a po kategorijama potrošnje u tekućim cijenama, 2009. – 2010. godina

Kategorije potrošnje		Vrijednost (hilj. EUR)		Struktura BDP-a (%)	
		2009	2010	2009	2010
1 = (1.1+1.2)	1. Finalna potrošnja	3 165 126	3 277 932	106.2	105.6
1.1	1.1 Lična potrošnja domaćinstava	2 503 696	2 550 717	84.0	82.2
1.2 = (a+b)	1.2 Potrošnja države	661 430	727 215	22.2	23.4
a)	a) individualna	296 815	334 317	9.9	10.8
b)	b) kolektivna	364 615	392 898	12.3	12.6
2	2. Bruto investicije u osnovna sredstva	797 623	655 139	26.7	21.1
3	3. Promjene zaliha	10 855	52 333	0.4	1.7
4 = (4.1 - 4.2)	4. Saldo izvoza i uvoza roba i usluga	- 992 637	- 881 549	-33.3	-28.4
4.1 = (a+b)	4.1 Izvoz roba i usluga	957 498	1 077 391	32.1	34.7
a)	a) izvoz roba	277 011	330 367	9.3	10.6
b)	b) izvoz usluga	680 487	747 024	22.8	24.1
4.2 = (a+b)	4.2 Uvoz roba i usluga	1 950 135	1 958 940	65.4	63.1
a)	a) uvoz roba	1 654 170	1 657 329	55.4	53.4
b)	b) uvoz usluga	295 965	301 611	10.0	9.7
5 = (1+2+3+4)	5. BRUTO DOMAĆI PROIZVOD (tekuće cijene)	2 980 967	3 103 855	100.0	100.0

Grafik 5: Struktura BDP-a po kategorijama potrošnje u tekućim cijenama, 2010. godina (%)

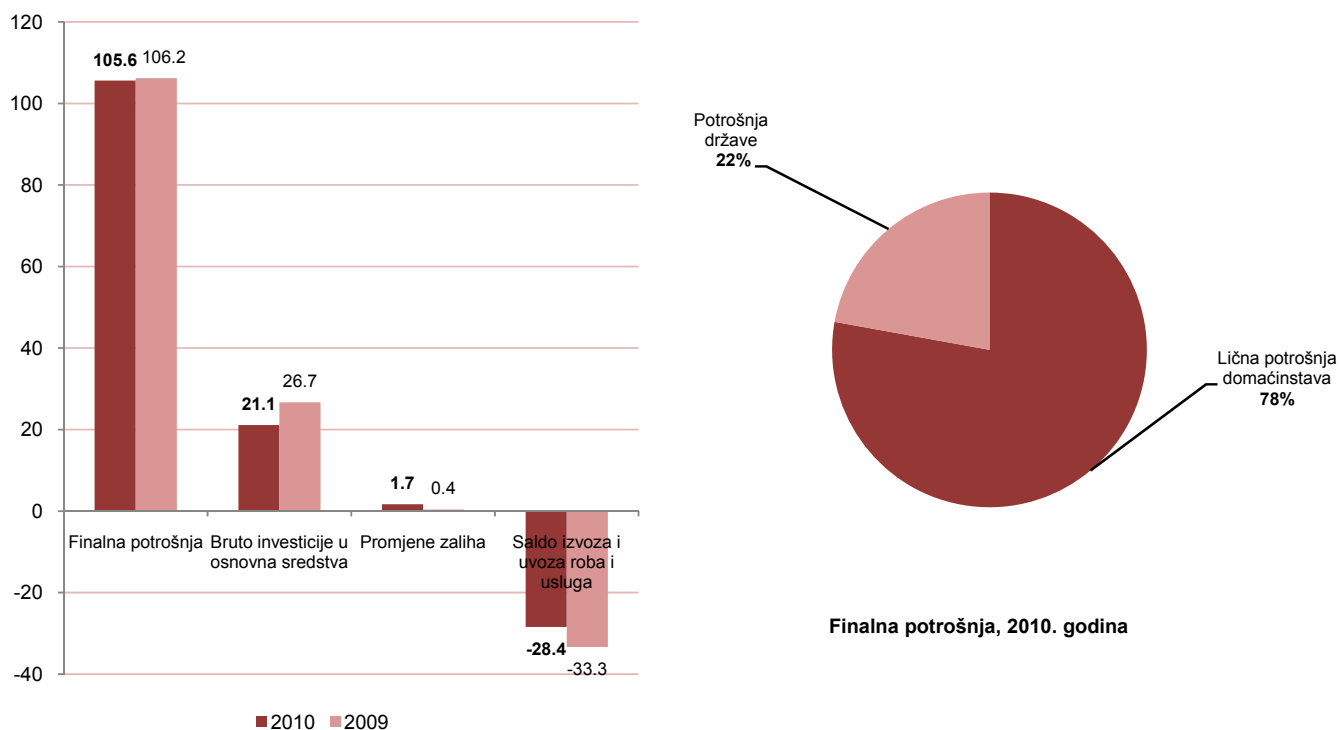
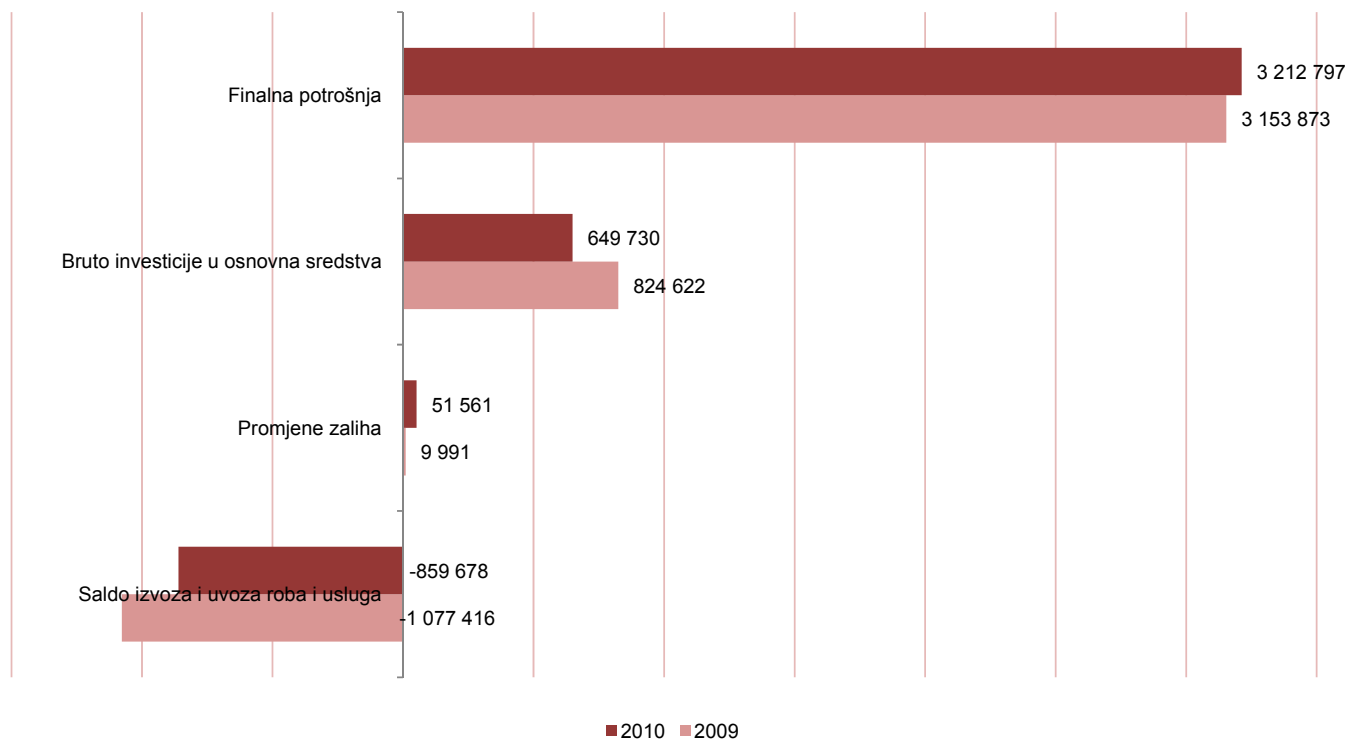

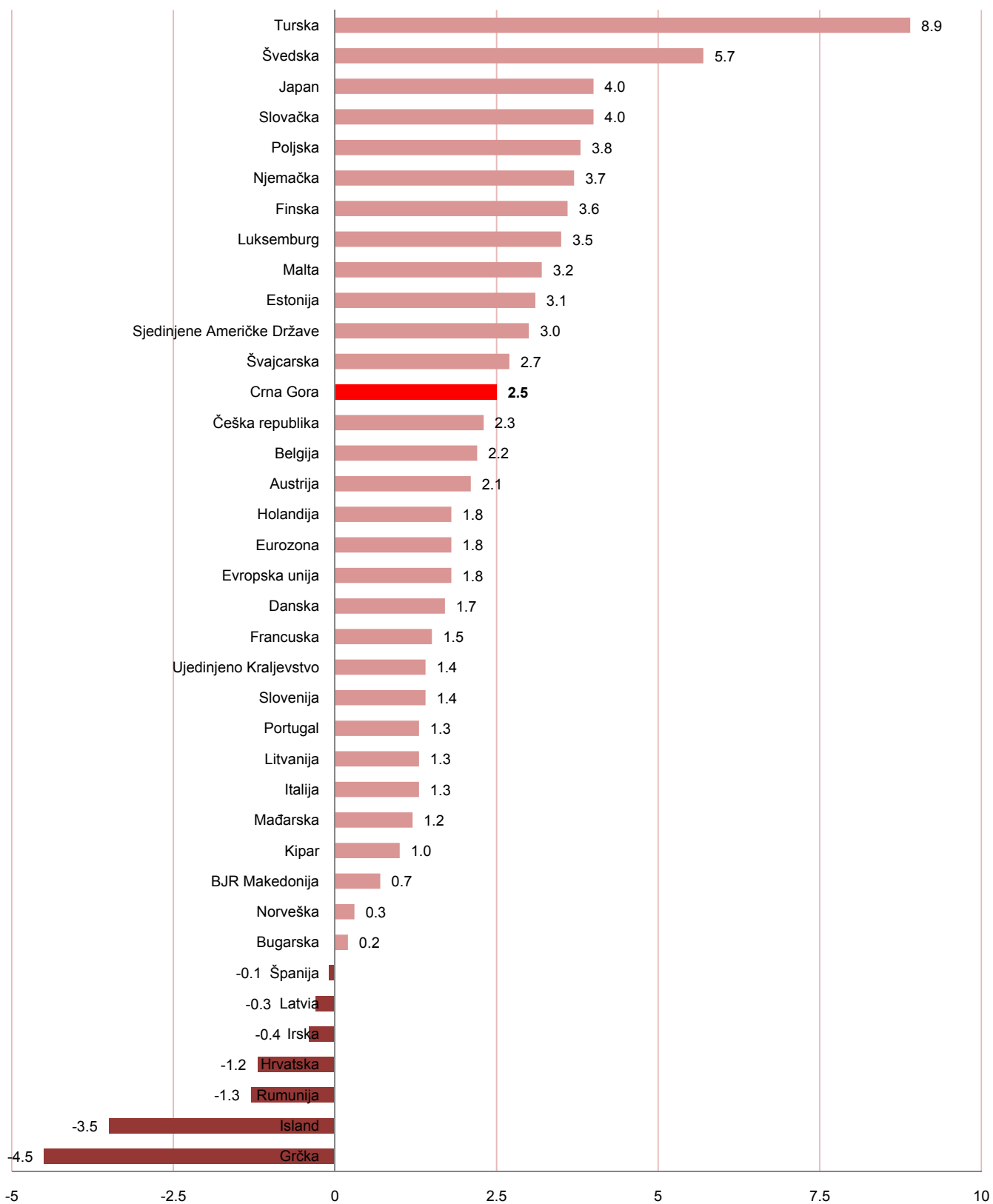
Tabela 6: Struktura BDP-a po kategorijama potrošnje u stalnim cijenama, 2009. – 2010. godina

Kategorije potrošnje		Vrijednost (hilj. EUR)		Struktura BDP-a (%)	
		2009	2010	2009	2010
1 = (1.1+1.2)	1. Finalna potrošnja	3 153 873	3 212 797	108.4	105.1
1.1	1.1 Lična potrošnja domaćinstava	2 450 613	2 553 674	84.2	83.6
1.2 = (a+b)	1.2 Potrošnja države	703 260	659 123	24.2	21.5
a)	a) individualna	293 049	294 143	10.1	9.6
b)	b) kolektivna	410 211	364 980	14.1	11.9
2	2. Bruto investicije u osnovna sredstva	824 622	649 730	28.3	21.3
3	3. Promjene zaliha	9 991	51 561	0.3	1.7
4 = (4.1 - 4.2)	4. Saldo izvoza i uvoza roba i usluga	- 1 077 416	- 859 678	-37.0	-28.1
4.1 = (a+b)	4.1 Izvoz roba i usluga	945 916	1 029 238	32.5	33.7
a)	a) izvoz roba	302 734	294 340	10.4	9.6
b)	b) izvoz usluga	643 182	734 898	22.1	24.1
4.2 = (a+b)	4.2 Uvoz roba i usluga	2 023 332	1 888 916	69.5	61.8
a)	a) uvoz roba	1 728 253	1 592 055	59.4	52.1
b)	b) uvoz usluga	295 079	296 861	10.1	9.7
5 = (1+2+3+4)	5. BRUTO DOMAĆI PROIZVOD (stalne cijene)	2 911 070	3 054 410	100.0	100.0

Grafik 6: Kategorije potrošnje u stalnim cijenama, hilj. EUR, 2009. – 2010. godina

Grafik 7: Međunarodni pregled realnih stopa rasta BDP-a, 2010. godina (%)

Izvor: EUROSTAT

Podaci o realnim stopama rasta BDP-a koje objavljuje EUROSTAT nalaze se na internet adresi:

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsieb020>

METODOLOŠKA OBJAŠNENJA

Metodološki koncept, definicije i klasifikacije

Korišćena metodologija je u skladu sa Sistemom nacionalnih računa (SNA'93) i Evropskim sistemom nacionalnih računa (ESA'95).

Bruto domaći proizvod (BDP) mjeri ukupnu vrijednost dobara i pruženih usluga koje su proizvele rezidentne institucionalne jedinice.

MONSTAT sprovodi obračun BDP-a po proizvodnoj i potrošnoj metodi i obračuni su međusobno nezavisni.

Obračun BDP-a uključuje sve djelatnosti unutar granica proizvodnje definisane metodologijama SNA'93 i ESA'95 i obuhvata cjelokupnu teritoriju Crne Gore.

Procjena neobuhvaćene ekonomije, za legalni dio ekonomskih aktivnosti, djelimično je uključena u obračun BDP-a.

Nelegalne aktivnosti: droga, prostitucija, krijumčarenje ljudi, nelegalna trgovina CD-a, video kasete, nelegalno korišćenje softvera, prodaja oružja i dr. nijesu uključene u obračun BDP-a .

Klasifikacija ekonomskih jedinica po djelatnostima u skladu je sa Klasifikacijom djelatnosti (KD) koja je usklađena sa Klasifikacijom ekonomskih djelatnosti Evropske zajednice (NACE Rev.1.1).

Metodologija obračuna

Proizvodna metoda

Osnovne kategorije obračuna BDP-a po proizvodnoj metodi su:

Bruto vrijednost proizvodnje se definiše kao tržišna vrijednost svih proizvedenih roba i usluga. Obračunata je po djelatnostima u približnim osnovnim cijenama, jer su sve subvencije tretirane kao subvencije na proizvode i uzete u obračun na nivou nacionalne ekonomije.

Intermedijalna potrošnja po nabavnim cijenama je vrijednost proizvoda i usluga koji se transformišu, koriste ili troše u procesu proizvodnje.

Bruto dodata vrijednost predstavlja razliku između bruto vrijednosti proizvodnje i intermedijalne (međufazne) potrošnje.

Bruto domaći proizvod u tržišnim cijenama iskazuje vrijednost svih proizvedenih dobara i usluga rezidentnih jedinica, tj. zbir bruto dodatih vrijednosti po djelatnostima i poreza na proizvode umanjnih za subvencije na proizvode.

U obračun Intermedijalne potrošnje po djelatnostima uključene su usluge finansijskog posredovanja indirektno mjerene (FISIM) čime je obračun BDP-a usklađen sa Evropskim standardima.

Tekuće cijene

Obračun bruto dodate vrijednosti u tekućim cijenama najvećim dijelom zasniva se na podacima Završnih računa preduzeća (Bilans uspjeha i Statistički aneks) i podacima redovnih statističkih istraživanja .

Kvalitet podataka Završnih računa je poboljšán dodatnim procjenama uz korišćenje podataka iz statistike poljoprivrede, industrije, građevinarstva, trgovine na veliko i malo, turizma, saobraćaja i ostalih statistika. Takođe, korišćeni su i administrativni podaci Centralne banke Crne Gore, Poreske uprave, Uprave carina i Ministarstva finansija.

Obračun bruto dodate vrijednosti za djelatnost „Aktivnosti u vezi sa nekretninama, iznajmljivanje i poslovne aktivnosti“ urađen je primjenom „user cost“ metode koja je usaglašena sa zahtjevima ESA'95 metodologije.

Korišćeni podaci prilagođeni su metodološkim zahtjevima SNA'93 i ESA'95, a u pojedinim slučajevima su izvršene procjene na osnovu raspoloživih podataka.

Stalne cijene

Obračun BDP-a po proizvodnoj metodi urađen je i u stalnim cijenama. Na osnovu raspoloživih podataka izvršen je obračun u stalnim cijenama primjenom metode dvostruke deflacije za djelatnosti Poljoprivreda, lov, šumarstvo i ribarstvo i Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, gasom i vodom. Za sve ostale djelatnosti obračun je sproveden primjenom metode jednostruke ekstrapolacije, odgovarajućim indikatorima tj. indeksima fizičkog obima proizvodnje.

Potrošna metoda

Tekuće cijene

Obračun BDP-a po potrošnoj metodi u tekućim cijenama zasniva se na podacima iz redovnih istraživanja MONSTAT-a, Uprave carina, Ministarstva finansija, Centralne banke Crne Gore.

Za obračun lične potrošnje domaćinstava korišćeni su podaci iz redovnih istraživanja MONSTAT-a, kao i iz različitih administrativnih i ostalih raspoloživih izvora. Glavni izvor podataka je Anketa o potrošnji domaćinstava. Korišćena je COICOP klasifikacija na četvrtom nivou. Za obračun lične potrošnje domaćinstava primijenjen je metod Robnih tokova (Commodity flow approach) koji predstavlja balans svih tokova roba i usluga proizvedenih i uvezenih na jednoj strani i korišćenih i izvezenih na drugoj strani.

Podaci o izdacima države izračunati su na osnovu podataka Ministarstva finansija i Završnog računa budžeta Crne Gore. Individualna potrošnja države obuhvata rashode za obrazovanje, zdravstvo, socijalnu zaštitu, sport, kulturu i rekreaciju. Ostali rashodi države predstavljaju kolektivnu potrošnju (opšte javne službe, vojna i civilna odbrana sa ministarstvom, stambeno-komunalni poslovi i sl.).

Bruto investicije u osnovna sredstva pravnih lica obračunate su na osnovu metode Robnih tokova (Commodity flow approach) i podataka iz Godišnjeg istraživanja o investicijama u osnovna sredstva koje sprovodi MONSTAT. Bruto investicije u osnovna sredstva za nekorporativni sektor (građevinarstvo, poljoprivreda i dr.) procijenjeni su na osnovu raspoloživih podataka iz redovnih statističkih istraživanja.

Podaci o izvozu i uvozu usluga zasnivaju se na podacima Bilansa plaćanja Centralne banke Crne Gore. Podaci o izvozu i uvozu roba zasnovani su na podacima MONSTAT-a tj. statistike spoljne trgovine po specijalnom sistemu.

Stalne cijene

Obračun BDP-a po potrošnoj j metodi urađen je i u stalnim cijenama. Na osnovu raspoloživih podataka izvršen je obračun u stalnim cijenama primjenom metode ekstrapolacije za potrošnu kategoriju: *Potrošnja države*, a za sve ostale potrošne kategorije obračun u stalnim cijenama je izvršen primjenom metode deflacije.

Tiraž: 60 primjeraka

Izdaje i štampa Zavod za statistiku Crne Gore (MONSTAT)
81000 Podgorica, IV Proleterske br.2, telefon (+382) 20 230-811, tel/fax (+382) 20 230-814

Saopštenje pripremio:

Odsjek makro-ekonomskih statistika i nacionalnih računa

Tel/Fax +382-20-230 937

contact@monstat.org